

Kas jāzina par naudu krīzes gadījumā

 Materiāls vieglajā valodā

Kas ir krīze?

**Krīze ir bīstams un sarežģīts dzīves brīdis.
Piemēram, plūdi vai karš.**

Tādas lielas nelaimes var mainīt daudzu cilvēku dzīvi.
Tad valdība paziņo par ārkārtas situāciju valstī.

Ārējā ienaidnieka uzbrukums ir bīstams visai valstij.
Tad valdība paziņo par izņēmuma stāvokli valstī.

Atbildīgie dienesti sāk aizsargāt valsti.

Par rīcību šādā krīzē var lasīt bukletā **"Kā rīkoties krīzes gadījumā?"**

Bukletā "Kas jāzina par naudu krīzes gadījumā?" var izlasīt:

- kā rīkoties ar naudu krīzes gadījumā;
- kā krīzē darbosies bankas un bankomāti,
- kā sagatavoties krīzei.

Latvijas Banka krīzē rūpēsies:

- lai tava nauda ir drošībā;
- lai informācija par banku klientiem būtu drošībā,
- lai bankas Latvijā turpina strādāt.

Krīzē noteikti strādās 4 Latvijas lielākās bankas.

Tās ir:

Swedbank

Swedbank

SEB banka

SEB

Citadele

Citadele

Luminor

Luminor

Kas ir kritiskie finanšu pakalpojumi?

Kritiskie finanšu pakalpojumi ir tie bankas pakalpojumi, bez kuriem cilvēki nevar iztikt.

1. Maksājumi internetbankā un mobilajā telefonā vai planšetē.

Krīzē kādu laiku var nebūt elektrības un interneta.

Tomēr bankas rūpēsies,

lai pārējā laikā maksājumi darbojas kā parasti.

2. Maksājumi ar bankas karti.

- Ar bankas karti varēs maksāt, ja būs elektrība un internets.
 - Ja interneta nebūs, ar bankas karti varēs nopirkt tikai visvajadzīgākās preces. Tā drīkstēs iztērēt ne vairāk kā 200 eiro.
 - Latvijas Banka rūpēsies, lai pārējā laikā maksājumi darbojas kā parasti.
-

3. Naudas izņemšana no bankomāta.

Visā Latvijā krīzē noteikti strādās daļa bankomātu.

Vairāk par skaidras naudas izņemšanu bankomātos lasi 3. lpp.

Kā varēs dabūt skaidro naudu?

Skaidrā nauda ir papīra naudas zīmes un monētas.

Krīzē ar skaidru naudu maksāt var būt vienkāršāk.
Tāpēc mājās vienmēr jābūt skaidrai naudai.

Latvijas Banka iesaka:

- **vienmēr turēt mājās skaidru naudu 1 nedēļas iepirkumiem;**
- **turēt mājās skaidru naudu mazās naudas zīmēs.**

Piemēram, 5, 10 vai 20 eiro.

Bankas centīsies,
lai krīzē strādā visi bankomāti.
Visā Latvijā noteikti strādās apmēram 100 bankomāti.
Šo bankomātu adreses tu vari atrast **Latvijas Bankas mājas lapā.**

**Var gadīties,
ka nauda bankomātā ir beigusies.
Neuztraucies!
Tava nauda ir drošībā!
Bankas piepildīs bankomātu ar naudu,
tiklīdz varēs.**

Kā sargāt savu naudu no krāpniekiem?

Ar savu naudu vienmēr rīkojies uzmanīgi!
Krīzē cilvēku bailes un neziņu var izmantot krāpnieki.
Viņi var mēģināt nozagt tavu naudu.

Neizņem pārāk daudz naudas bankomātā!

Daudz skaidras naudas ir grūti glabāt droši.

Cik daudz skaidras naudas tev vajag?

Latvijas banka iesaka turēt mājās skaidru naudu 1 nedēļas iepirkumiem.

Neizņem vairāk naudas no bankomāta bez konkrētas vajadzības!

Izvērtē ziņas!

Krīze cilvēkus baida un satrauc.

Tādos brīžos rodas arī viltus ziņas.

Viltus ziņas ir izdomājumi vai meli.

Tāpēc vienmēr pārbaudi ziņas!

Par uzticamām ziņām par naudu lasi 6. lpp.

Sargā savus datus un naudu!

Krāpnieki var piedāvāt glabāt tavu naudu drošākā vietā.

Piemēram, ārzemju bankā.

Netici šādiem piedāvājumiem!

Tā krāpnieki mēģina nozagt tavu naudu.

Nekad nedod svešiem cilvēkiem:

- **savu bankas karti;**
- **savas bankas kartes numurus un paroles;**
- **savas internetbankas numurus un paroles.**

Vai tava banka ir gatava krīzei?

Bankas Latvijā rūpēsies par tavas naudas drošību arī krīzē.

Visām bankām Latvijā ir:

- **plāns darbam krīzē;**
- **krīzei apmācīti darbinieki.**

Tava nauda bankā nepazudīs arī krīzē.

Valsts sargā tavu naudu!

Ja tava banka nevarēs izmaksāt naudu,
naudu tev izmaksās no īpaša valsts fonda.

Kur krīzē atrast uzticamas ziņas par naudu un bankām?

Latvijas Bankā	 LATVIJAS BANKA EIROSISTĒMA	bank.lv	67 02 2300
Finanšu ministrijā	 Finanšu ministrija	fm.gov.lv	67 09 5405

Vienmēr var jautāt padomu 4 lielākajās Latvijas bankās:

Swedbank		swedbank.lv	67 44 4444
SEB banka		seb.lv	67 77 9988
Citadele		citadele.lv	67 01 0000
Luminor		luminor.lv	67 17 1880

Sameklē un pieraksti savas bankas telefona numuru!

Tu vari lasīt ziņas savas bankas sociālajos tīklos.

Sociālie tīkli ir tādas interneta lapas kā Facebook un Twitter.

Kā būt gatavam krīzei?

- Vienmēr turi mājās naudu 1 nedēļas pirkumiem mazās naudas zīmēs! Piemēram, 5, 10 vai 20 eiro.
- Visā Latvijā noteikti strādās apmēram 100 bankomāti. Sameklē un pieraksti sev tuvākā bankomāta adresi!
- Sameklē un pieraksti savas bankas telefona numuru!
- Lasi savas bankas ziņas sociālajos tīklos!
- Bankas ziņos par visu svarīgo. Piemēram, ko darīt krīzē vai kā sargāt naudu no krāpniekiem.
- Turpini atmaksāt savus kredītus arī grūtās situācijās! Par savām grūtībām brīdini banku!
- Sargā savus svarīgos datus, numurus un paroles!
- Krīzē drošība būs vēl svarīgāka nekā parasti. Tāpēc jau tagad parūpējies par vairākiem veidiem, kā droši apstiprināt sevi kā bankas lietotāju. Piemēram, tagad tu lieto kodu kalkulatoru. Drošiem maksājumiem krīzē iemācies lietot arī Smart ID!
- Jau tagad iemācies izmantot visus pakalpojumus internetbankā!

Materiālu sagatavoja:

Aizsardzības ministrija